

National og International

(Uddrag af et foredrag for D.s.U.-Ledere paa Roskilde Højskole)

Af Hedtoft-Hansen.

vad vil det sige at være »national«? Kan en Socialist være national — eller er det kun Højremænd? Og hvad er det at være »international« — udelukker det at være »national«? Altsaa: Er selve Begrebet Nationen ikke blot en Fordom, en Illusion?

Vi tager vort Leksikon og slaar op paa Nation, der staar: Nation (af latinsk natio = Slægt) Folkesamfund der er blevet sig sit Samhør og dets væsentlige Grundlag fuldt bevidst. Et vist afgrænset geografisk Omraade er for det meste Forudsætning for, at en Nation skal blive til; men det kan tænkes, at et Folk kan udgøre en Nation uden dette (Jøderne). Fælles Sprog er ogsaa som Regel en af Forudsætningerne, men ingen uundværlig (Schweiz). Derimod synes en Nation utænkelig uden en fælles historisk Bevidsthed og en bestemt Følelse af indre Samhør i Væsen og Tænkemaade.

Nation betyder altsaa Slægt. Nationalfølelse maa vel saa kunne udlægges som Slægtsfølelse. Vor kendte østrigske Partifælle, Otto Bauer, har givet en kort, men virkelig rammende Definition af Begrebet Nationen. Bauer siger:

»Nationen er Totaliteten af de gennem Skæbnefællesskab til Karakterfællesskab forenede Mennesker.«

En Nation er altsaa en Gruppe Mennesker, hvis Karaktertræk er formet i et Skæbne- eller Livsfællesskab, Mennesker, som har fælles Afstamning, maaske samme Sprog, Religion o. s. v., og som er blevet sig sin Samhørighed bevidst. En voksende Forstaaelse af denne Samhørighed udvikler Nationalfølelsen, i en højere Form: Fædrelandskærligheden. Det moderne Nationalitetsprincip tager nu Sigte paa, at Statsdannelsen bør rette sig efter Nationaliteten og ikke efter magtpolitiske Hensyn. Den nationale Stat bygger altsaa paa Bevidstheden om en Samfølelse, et naturligt nationalt Fællesskab udover de Stands- og Klasseinteresser, som er til Stede indenfor samme Nation eller Stat. Naar man i denne Aand taler om en Stats »nationale« Opgaver, bliver det: at værne og befæste dette Fællesskab ved at skabe Fred og Tryghed udadtil og Retssikkerhed indadtil. At beskytte Folkets fælles sociale, politiske og økonomiske Interesser, saalangt det er muligt ved Samfundets og det organiserede Samarbejdes Hjælp.

Arbejdernes Nationalfølelse en Realitet.

Nu ved jeg godt, at det har hørt til en af de hyppigt anvendte Clicheer blandt saakaldte »revolutionære« at bestride Nationens og den nationale Følelses Eksistens overhovedet. »En dansk Proletar har mere tilfælles med en russisk, tysk eller italiensk Proletar end med en dansk Bourgeois!« Saadan omtrent formuleres denne flotklin-gende, vulgærmarxistiske Frase. Nuvel, jeg ser i denne Forbindelse bort fra, om det er heldigt eller uheldigt, »socialistisk« eller »ikke-socialistisk«, at Nationalfølelsen eksisterer blandt Arbejderne, men vil her blot pege paa et Par Kendsgeninger fra de seneste Aars Politik, som viser, at de saakaldte »revolutionære«, der underkendte den nationale Følelses Eksistens blandt Arbejderklassen og troede den besat af en Slags idealistisk Internationalisme »ins blaue hinein«, har taget frygteligt fejl!

Tag Verdenskrigens Udbrud og se paa de tyske Arbejderes Stilling, da Fædrelandet (det var Kejserens Tyskland!) truedes — som det hed — af Czarens Horder!

Tag for den Sags Skyld ogsaa den franske, den engelske, den belgiske Arbejders Stilling ved Krigens Udbrud og under Krigen!

Tag de tyske Arbejderes Stilling, da Frankrig besatte Ruhr!

Tag Arbejdernes Stilling under Saar-Afstemningen!

Tag de sidst afholdte Valg i Czekoslovakiet, hvor de tyske Arbejdere i Titusindtal løb over til Nazisterne!

Undersøg, hvilken kolossal Rolle den nationale Følelses Udnyttelse har spillet i de tyske Nazisters Agitation blandt saavel kommunistiske som socialdemokratiske Arbejdere!

Jo, enhver, der undersøger disse Foreteelser lidt nøjere, giver mig Ret. Det vil simpelthen være at benægte Fakta, saafremt man benægtede den nationale Følelses Eksistens.- Den eksisterer virkelig som en Realitet denne Fædrelandsfølelse, og den har netop i de sidste 20 Aars europæiske Politik bevist, at den er i Stand til at bevæge Millioner af Folkesjæle — ogsaa indenfor Arbejderklassen.

Den er ingen Naturfølelse, men beror paa Følelser og Anskuelser af moralsk og etisk Værd, men alligevel er den en højst konkret Ting, som vi maa regne med i det politiske Liv.

Socialdemokratiets Arbejde maa føres paa national Grund.

Selvfølgelig, den nationale Følelse er i Dag en levende politisk Realitet. Men behøver, maa og skal Socialdemokratiets Arbejde derfor være nationalt?, vil man spørge.

Jeg vil besvare det saadan: Socialdemokratiet er en politisk Kamporganisation, et politisk Parti, som i hvert Land stræber efter at erstatte den privatkapitalistiske Samfundsform med en socialistisk. Gennem Rationaliseringen af Produktionsmidlerne tilstræber vi en Forøgelse af Varemængden, gennem Socialiseringen en retfærdigere Varefordeling, og gennem bedre Arbejdsforhold søger vi Menneskenes Glæde ved Arbejdet forøget.

Det givne Udgangspunkt og det rent umiddelbare Maal for vor hele partimæssige Stræben er altsaa Samfundet, Landet, Staten, Nationen. I Modsætning til for Eksempel Anarkisterne maa vi vurdere Midler og Maal for vort politiske Arbejde ud fra samfundsmæssige og ikke ud fra individuelle Synspunkter. Jeg behøver ikke her nærmere at kommentere, hvorfor vi staar, og som fornuftige Mennesker maa staa paa dette Standpunkt, og ikke paa den uklare, ja, under vore demokratiske Forhold barnagtige kommunistisk-anarkistiske Opfattelse, om »at bygge et nyt, skønt Samfund paa Kapitalismens rygende Ruiner«. Hvis der overhovedet skal være Mening i den Slags Tirader, maa man altsaa forestille sig noget i Retning af, at det maa være Arbejdernes Opgave at knuse alt det bestaaende og saa tage fat paa Genopbygningen. Det betragter jeg som rent Vrøvl. Den bestaaende Stat er det givne Grundlag og Udgangspunktet for vor Gerning. Heraf følger, at vi maa tage et positivt Standpunkt til denne Stat. Det vil sige gaa ind for den, søge at erobre Magt og Indflydelse i den og søge den ændret i den af os ønskede Retning. I det tyske Socialdemokrati blev der lige til den tyske demokratiske Republiks Sammenbrud ført lidenskabelige teoretiske Diskussioner mellem en Fløj, der var for »Staatsbejahung«, og en anden, der var for »Staatsverneinung«. Resultatet heraf kender vi. I Danmark har denne Strid ikke været synderlig omfattende. Indstillingen har her været positiv. Mod Rettens Sejr, ad Rettens Vej vi vandrør, ved Lovens Hjælp, vi Lovene forandrer.

Det er klart, at selv om vi er »Statsbejaere«, kan vi ikke anerkende alt i den nuværende Stat, men som politisk tænkende Mennesker véd vi, at: vi ikke kan besejre det mindre gode i den nuværende Stat, før vi har Magt til at erstatte det med noget bedre, At slaa det nuværende Statsapparat i Stykker betyder Kaos, og af Kaos kan intet Menneske skabe noget. Vi saa det baade under den tyske og den russiske Revolution. Det var jo ikke alene Noske, men ogsaa Lenin maatte opretholde det »kapitalistiske Undertrykkelsesapparat« og lade Kanoner skyde paa Arbejdere, der truede Staten og dens Apparat.

Vil man drive praktisk Politik, kommer man ikke uden om det nationale Grundlag. Selv Marx har jo sagt det i det kommunistiske Manifest: »Det arbejdende Folk i ethvert Land maa ganske naturligt først blive færdig med sit eget Bourgeoisie.« Apropos Marx: De »antinational« skal virkelig være forsigtige med ham som Sandhedsvidne for den i Luften frit svævende Internationalisme, de propaganderer for. Hvad han mente om denne Illusion, siger han tydeligt i et Brev til F. r. Engels fra 1866, hvori han fortæller, at Franskmændene ved den internationale

Arbejder-Associations Dannelse havde foreslaaet at »afnationalisere« Arbejderne. Marx kaldte det Forslag: »Proudhoniseret Stirnerianisme«, det vil sige topmaalt anarkistisk Vanvid. Det hedder videre ordret i Brevet: »Englænderne lo meget, da jeg begyndte min Tak med at oplyse, at vor Ven Lafargue, som jo havde afskaffet Nationerne, havde talt »Fransk« til os, det vil sige et Sprog, som ni Tiendedele af Tilhørerne ikke forstod. Jeg antydede endvidere, at han — naturligvis ubevidst — tilsyneladende ved Nationaliteternes Ophævelse forstaar deres Optagelse i den franske Mønsternation.« — Lafargues blaaøjede »Internationalisme har formentlig Tilhængere endnu, men de bør altsaa ikke tage Marx til Indtægt!

Man kan ej heller tage den internationale socialistiske Bevægelse til Indtægt. Et nøjere Studium af Arbejder-Internationalens Vedtagelser beviser jo netop, at de altid har staaet som de nationale Mindretals Værnere, Beskyttere og Talsmænd. Ja, den første Internationale blev jo oprettet ved en Sammenkomst, der var sammenkaldt for at protestere mod Polens Undertrykkelse som Nation.

National og International, baade og —

Saa til Spørgsmaalet: Er der nogen Modsætning mellem det nationale og det internationale? Tværtimod. Det supplerer, ja, betinger hinanden. I kender den franske Socialdemokrat Jean Jaurés dybsindige Ord: »Ringe Kendskab til Internationalismen fører bort fra det nationale, Fordybelse deri fører tilbage dertil og uddyber Forstaaelsen af det nationale. Ringe Patriotisme fører bort fra Internationalen, megen Patriotisme fører tilbage did!« Eller Jaurés skønne Formulering om »Fædrelandene, der er som tonende Strenge paa Menneskehedens Lyre«! Det er jo næsten som en Programsætning for den sande Fædrelandskærlighed. Ja, jeg taler om den sande Fædrelandskærlighed. For det er rigtigt, at der findes en misbrugt eller en uægte og en usand Fædrelandskærlighed: Chauvinismen.

Chauvinister har misbrugt og skændet Fædrelandstankens Idé og dybeste Mening. Fr. Dalgaards Digt:

Fædreland vi kender Klagen —
Fædreland vi ejer Trangen —
til at slette dette Ord

blev skrevet i Krigsperioden, da Militarister og Chauvinister misbrugte Fædrelandsbegrebet. I Krigsperioden, da man patenterede Jesus og nedbad hans Velsignelse over Krigens blodige Værk, da man skændede hvert ærligt Indhold i den nationale Tanke, da formedes Ordene om »Trangen til at slette dette Ord«. Paa denne Baggrund skal de ses og vurderes. De er ikke (jeg kan sige det, for jeg har fornylig talt med Forfatteren derom) at opfatte som en Fædrelandsløs' Bekendelse, tværtimod, de er en Protest mod de Chauvinister, som kun anerkender eget Fædreland og endda misbruger det. Saadanne Chauvinister, hvor højt de end taler om Fædreland og Fædrelandsfølelse, er i Ordets dybeste Mening Fædrelandsfjender.

Nej, Jean Jaurés var Socialist, Internationalist og sand Patriot. Han yndede at kalde sig »den nationale Traditions Arvtager«. I Jaurés' Frankrig kaldte hver »sand Revolutionær« sig Patriot. Der begynder Revolutions- og Nationalsangen: Rejs Jer, I Fædrelandets Børn! (Allons Enfants de la Patrie.) Se, denne Jaurés Indstilling er ikke usocialistisk. Tværtimod. Grundindstillingen er Kærligheden til eget Land, Folk og Kultur og ikke Modsætning eller Had til andre. Det er Erkendelsen af, at den nationale Tanke er et organisk Element af den internationale Tanke, og det er saa socialistisk, som noget kan være. Det er Misforstaaelse, Forvrængning og Demagogi, naar man har villet konstruere noget Modsætningsforhold mellem socialistisk og international Indstilling og Anerkendelse af sande nationale Værdier.

Marx, Kommunisterne og Fædrelandet

Jeg har med alle disse Betragtninger besvaret Spørgsmaalene om den formodede Modsætning mellem det nationale og internationale benægtende. Ja, nu afslører du dig jo som Patriot og Fædrelandsven, vil man sige. Nuvel, vi tiltræder din socialistiske Fædrelandsbekendelse, men hvordan saa med Marx? Naar vi anfører alt det, du dér har sagt, saa kommer Kommunisterne med Karl Marx under Armen og kalder vor Stilling Programbrud eller »umarxistisk«. Marx siger, at Arbejderne har intet Fædreland.

Naar man nogle Gange har hørt, hvor lidt disse citatstærke Kommuniste som Regel forstaar af den marxistiske Grundidé og marxistisk Tænkemaade i det hele, imponerer deres Indvendinger jo egentlig ikke, men lad os nu blot gaa ind paa det. Det nævnte Marx-Citat er rigtigt nok. Det lyder: »Det er ligeledes bebrejdet Kommunisterne (det vil her ikke sige 1936's Stalin-Kommuniste, men Socialister), at de vil afskaffe Fædreland og Nationalitet. Arbejderne har intet Fædreland. Man kan ikke fratage dem, hvad de ikke har.« Det er formuleret i 1847. Det er — læg Mærke til det, naar vi nu endelig skal til at optræde som Bibelforskere — formuleret i en polemisk Sætning, hvor Marx gør op med europæisk Bourgeois Indvendinger mod den spirende socialistiske Arbejderbevægelse og dens socialistiske Maalsætning. Det er altsaa skrevet paa et Tidspunkt, hvor det arbejdende Folk (Proletariatet) hverken var anerkendt som Klasse eller som Mennesker. I samme Skrift bruger Marx forøvrigt den Sætning, jeg allerede har mindet om: »Om end ikke i Indholdet, saa dog i Formen er det arbejdende Folks Kamp imod Bourgeoisiet nærmest en national Kamp. Det arbejdende Folk i ethvert Land maa ganske naturlig først blive færdig med sit eget Bourgeois!« Dette Citat bruger danske Kommuniste ikke, for det er den skønneste »marxistiske« Begrundelse for »Danmark for Folket«, man kan ønske sig. Forøvrigt, hvorfor tage Kommunisterne alvorligt i det Stykke. Lad dem studere »proletarisk Patriotisme« i Rusland. Der fandtes i det sovjetrussiske kommunistiske Hovedorgan, »Prawda«, den 19. Marts 1935 en Artikel om »Sovjet-Patriotismen«. Den er i denne Forbindelse god at faa Forstand af. Jeg citerer kun Brudstykker. Hør her:

»Sovjetpatriotismen — denne flammende Følelse af grænseløs Kærlighed, selvopofrende Hengivenhed for Fædrelandet, dyb Ansvarsfølelse for dets Skæbne og Forsvar — bryder frem som en Kilde fra Dybet hos vort Folk. Intetsteds og aldrig før er Heltemodet i Kampen for eget Land steget til saadanne himmelstormende Højder som hos os. Den revolutionære Bevægelses hele Historie i Rusland, Sovjetforbundets hele Historie viste og viser, hvad de arbejdende Masser duer til, naar det gælder deres Land. Under Konspirationerne, paa Barrikaderne, fra det hurtige Budjonnykavalleris Klapren, i de jernhaarde Revolutionsarméers Kardæsker, i det taktfaste Drøn fra Sovjetindustriens Værksteder og Fabriker, i den forretningsmæssige Rytme i Byerne og paa Landet, i det kommunistiske Partis Virksomhed — i alt lød og lyder den storslaaede udødelige Sang om vort elskede, befriede, genfødte Fædreland.«

»Sovjetpatriotismen føder og nærer Helte, Kæmper, Millioner modige Soldater, klare til som en altopslugende Lavine at styrte sig over Landets Fjender, at bortsuge dem fra Jordoverfladen. Med Modernælken indsuger vor Ungdom Kærligheden til dets eget Land. Det er vor Pligt at opdrage nye Generationer af Sovjetpatrioter, for hvem Fædrelandets Interesser staar højere end alt andet, dyrebare end Livet. Alle Videnskabens Rigdomme, alle Teknikens Muligheder skal anvendes til en lysende og gribende Propaganda for Sovjetpatriotismen. Skolen spiller her en bestemmende Rolle. Det er Pædagogernes Sag at opdrage Børnene, saa de er værdige til deres store Fædreland i saadanne Emner som Modersmaal, Landets Historie, Geografi, Statens Opbygning o. s. v. Hvert Aarsjubilæum forbundet med historiske Tildragelser, hvert Mindesmærke over den røde Armes Heltedage og Indsatser, hvert Museum, Udflugter, hver Hændelse er et Middel til Opdragelse af Mennesker, som aldrig slipper Landets Grænser af Syne, altid følgende Fjendens Bevægelser. Med største Omsorg, Kunst og Forstand nærer vi, som var det en ømtaalelig Blomst, den flammende, ophøjede og uovervindelige Aand i Sovjetpatriotismen.

Sovjetpatriotismen er en af de mest mærkelige Foreteelser efter Oktoberrevolutionen. Hvor meget findes der ikke i denne Patriotisme af Kraft, Hurtighed, Ungdom, Heltemod, rørende Træk, Skønhed og Bevægelse.«

Det siges i samme Artikel, at »Sovjetpatriotismen skal genføde Verden«, og endelig sluttet den lidenskabelig brændende kommunistiske Kærlighedserklæring til Fædrelandet saaledes:

»Sovjetpatriotismen brænder indenfor vort Land med høje Flammer. Den driver Livet. Den opvarmer Motorerne i vore Stormstridsvogne, tunge Bombe-aeroplaner og Jagtaeroplaner, og den lader vore Kanoner. Sovjetpatriotismen vaager ved vore Grænser, hvor nedrige og allerede dømte Fjender truer vort fredelige Liv, vor Magt og Ære. Hvis Fjenden overfalder os, vil Sovjetpatrioterne gribe til Vaaben med et Heltemod som aldrig set før i Menneskehedens Historie. Ufortrødent vil de lade de fascistiske Røvere bortsluges fra Jordoverfladen.

Maatte Sovjetpatriotismens uovervindelige Kampaand udbredes, vokse og forstærkes.«

Det fører for vidt at gaa ind paa det her. Men læg Mærke til, at her i denne blændende skrevne kommunistiske Bekendelse til Fædrelandet er der Tale om sovjetrussisk Chauvinisme. De taler om at »genføde Verden«.

Det er kommunistisk Imperialisme, det er det gamle Czarruslands Erobrermelodi spillet paa et nyt Instrument. Før hed Imperatoren Nicolaj, nu hedder han Stalin.

Det er som sædvanlig uærligt, hvis Kommunisterne vil bebrejde Socialdemokraterne deres Stilling til Fædrelandet. Maaske bør vi ogsaa minde dem om Lenins Ord til Pjatakow: »I en virkelig national Krig er Ordene »Fædrelandets Forsvar« i det hele taget intet Bedrageri, og vi er i det hele taget ikke imod Forsvaret.« (N.Lenin: Samlede Værker XIII Bind, Russ. Opl. Side 342)

Danmark for Folket!

Jeg har maaske været noget udførlig i det foregaaende, men det skyldes, at jeg saa tydeligt som muligt har villet fremhæve, at der ikke er noget naturligt Modsætningsforhold mellem Patriotismen og Internationalismen. Vi maa have bortryddet det nationale Mindreværds kompleks, som var forstaaeligt hos vore Fædre, men ikke hos os, der lever under det andet socialdemokratiske Ministerium. Den Samfundsklasse, der repræsenterede Fremtiden i et Folk, som kæmpede for at erobre Landet, som stred for nye Tanker og Ideer, den Klasse har altid repræsenteret den stærkeste nationale Følelse og stridt for at give den nyt og videre Indhold. Gustav Bang har fortalt os, at i Reformationstiden var det Adelen, som repræsenterede det nye nationale i Opposition til den »internationale« katolske Kirketrust. Reformationen skabte helt nye Forestillinger om national Samhørighed i Befolkningens Sind. Det næste store historiske Fremstød var Borger og Bondes. De gav deres Bidrag. Det blev den kapitalistiske og liberalistiske Indstilling og Statsform med — trods alt — mere folkeligt og positivt Indhold i den nationale Politik. Nu er det vores Tur! Vi kan ikke leve hverken paa Citater eller en Ideologi fra 1848. Bag vort Parti staar i Dag 750.000 danske Arbejdere, Bønder, Intellektuelle og Middelstandsfolk. Vi skal ikke blive Chauvinister eller fortabe os i national Selvoptagethed. En demokratisk socialistisk Bevægelse er den eneste Bevægelse, som kan føre en national Politik fri for Chauvinisme og Militarisme. Vi maa stille op vor nationale Politik over for de andres. Vi har Ret til at gøre det. Vort stolte Parti er i Dag det, vore Fædre drømte om: Hele det arbejdende Folks Parti. Vi skal give Nationalfølelsen et socialistisk Indhold. Danmark for Folket er en god socialistisk og en god national Parole. Det betyder ordnede Samfundstilstande. Det betyder politisk og økonomisk Tryghed for alle arbejdende Mennesker. Det betyder, at Danmark skal være et sandt Folkehjem!

Arbejderne har det af Fædrelandet, de erobrer sig. Slægterne før os kæmpede for at erobre. Vi har Del i Fædrelandet, og det falder os ikke ind at lade andre patentere det. De tidligere Slægtleds Erobreraand maa vi bevare og forsvare. Væk med Mindreværdsfølelserne, frem med den positive Indstilling. De andre skal hverken løbe med Patriotismens ideelle Værd eller det

nationale Symbol. Dannebrog og rødt Flag skal vaje Side om Side hos os. Det er to forskellige Symboler. Javel. Men det er ingen Modsætninger, og vi skal anerkende dem begge to. Denne Indstilling er intet nyt for dansk Arbejderbevægelse:

Vokset af den danske Muld, var du dansk i Sind og Færden, men i Hjertet tro som Guld imod Brødres Kamp i Verden.

Vi er paa Erobringstogt i Danmark. 46,1 Procent af dets Befolkning staar bag os. Haandens og Aandens Arbejdere skal samles i vort Parti. Vi vil være Repræsentanterne for Folket, Landet, for Nationen, for Danmark. Vi vil gøre vort Folk til et Folk, »Socialismens Virkeliggørelse er den nationale Tankes Fuldendelse«.